

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ και ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Πώς διαμορφώνονται οι σχέσεις ΗΠΑ-Κίνας κατά τη δεύτερη θητεία Τραμπ;

Δρ. Παύλος Ι. Κοκτσίδης

Κείμενο Ανάλυσης

Μάιος 2025
Αρ.10

Η εικόνα εξωφύλλου δημιουργήθηκε με τη βοήθεια Τεχνητής Νοημοσύνης.

Copyright © 2025 | All Rights Reserved

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Διεύθυνση: Ανδρέα Ζάκου, Γρ.301, 2404 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος.

Τηλέφωνο: +357 22 664470 ■ Email: info@ispd.org.cy ■ www.ispd.org.cy

Το Ινστιτούτο προάγει τον ελεύθερο και ανοιχτό δημόσιο διάλογο που εδράζεται στον ορθολογισμό και στην επιστημονική τεκμηρίωση. Οι απόψεις που εκφράζονται σε δημοσιεύσεις του Ινστιτούτου εκφράζουν αποκλειστικά τον/την συγγραφέα ή τους συγγραφείς και δεν αντανakλούν απαραίτητα τις απόψεις του Ινστιτούτου.

Δρ. Παύλος Ι. Κοκτσίδης

Ανώτερος Ερευνητικός Εταίρος

Περί του Συγγραφέα

Ο Δρ. Παύλος Ι. Κοκτσίδης είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και Σπουδών Ασφάλειας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων στο Αμερικάνικο Κολλέγιο Θεσσαλονίκης. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Πολιτικής και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Lancaster (BAhons) με μεταπτυχιακό (MA) στην Συγκριτική Μελέτη και Διαχείριση Εθνοτικών Συγκρούσεων και Διδακτορικό τίτλο στο γνωστικό πεδίο της Ασφάλειας και Επίλυσης Συγκρούσεων στην Νοτιοανατολική Ευρώπη από το Πανεπιστήμιο Queen's του Μπέλφαστ της Βόρειας Ιρλανδίας, με εκπαίδευση στην εφαρμογή μεθόδων πολιτικής έρευνας στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου. Διδάσκει Διεθνείς Σχέσεις, Επίλυση Συγκρούσεων, Διπλωματία και Ασφάλεια. Διετέλεσε κύριος ερευνητής των προγραμμάτων *Rearranging the Puzzle of Security in the Eastern Mediterranean: Mapping Actors and Dynamics from a Low Geopolitical Perspective* [Πανεπιστημίου Κύπρου, 2020-2023] και *EastMed Prospects and Security Challenges* [Erasmus + Regional Partnership 2016-2019]. Διοργανωτής του ετήσιου προγράμματος *Conflict Studies*, σε συνεργασία με το Virginia Tech University των ΗΠΑ [2019-2024]. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην μελέτη διαχείρισης βίαιων εθνοτικών συγκρούσεων, στην διπλωματία και ανάλυση διαπραγματεύσεων, και στα ευρύτερα ζητήματα ασφαλείας της ΝΑ Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου. Έχει συγγράψει και δημοσιεύσει σημαντικό αριθμό επιστημονικών άρθρων σε αναγνωρισμένα διεθνή ακαδημαϊκά περιοδικά (international peer-reviewed journals) όπως το *Journal of Ethnopolitics*, *Eastern European Quarterly*, *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, *Dynamics of Asymmetric Conflict*, *Civil Wars*, *Mediterranean Quarterly*, *Peace and Conflict Studies*, *Journal of Ethnic Politics and Minority Issues*), κεφάλαια σε βιβλία διεθνών εκδοτικών οίκων και συμβουλευτικά συγγράμματα πολιτικής (policy-reports). Είναι συγγραφέας των βιβλίων *Ethnofederalism in Cyprus: Territory, Power and Security* (Routledge, 2024), *Strategic Rebellion: Ethnic Conflict in FYR Macedonia and the Balkans* (Peter Lang 2012) και έχει επιμεληθεί το συλλογικό έργο *Societies in Transition: Economic, Political and Security Transformations in Contemporary Europe* (Springer 2015).

Πώς διαμορφώνονται οι σχέσεις ΗΠΑ-Κίνας κατά τη δεύτερη θητεία Τραμπ;

Εισαγωγή

Η δεύτερη διακυβέρνηση Τραμπ (Donald Trump, Ιανουάριος 2025) εγκαινίασε μια ανοιχτά συγκρουσιακή πολιτική έναντι της Κίνας με φαινομενικό κίνητρο την εξισορρόπηση των εμπορικών συναλλαγών, χαρακτηριζόμενη κυρίως από ανασχετικά μέτρα εμπορικού προστατευτισμού (επιθετική δασμολόγηση) για τον περιορισμό της διείσδυσης Κινεζικών πρώτων υλών, προϊόντων και τεχνολογιών στην αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών. Πράγματι, κατά την έναρξη της δεύτερης θητείας του προέδρου Τραμπ, οι σχέσεις ΗΠΑ-Κίνας γνώρισαν σημαντική κλιμάκωση, στα πλαίσια ωστόσο μιας συνολικότερης και ανοιχτά δηλωμένης επιθετικής πολιτικής επανακαθορισμού των ισοζυγίων εμπορικών συναλλαγών με τους διεθνείς εμπορικούς εταίρους των ΗΠΑ.

Στόχος των επιθετικών μέτρων προστατευτισμού ήταν και παραμένει η κινητροδότηση της βαριάς βιομηχανίας των ΗΠΑ, η αύξηση της αμερικανικής αυτάρκειας και η επαναπλαισίωση των εμπορικών συμφωνιών με χώρες οι οποίες κινούνται κατά κανόνα ανταγωνιστικά στο διεθνές οικονομικό προσκήνιο. Η προσπάθεια εξισορρόπησης των ισοζυγίων εμπορικών συναλλαγών και η βούληση για περιορισμό της εξάρτησης αποτυπώθηκε αρχικά μέσω μιας επιθετικής απόπειρας αύξησης των δασμών στα εισαγόμενα βιομηχανικά προϊόντα της Κίνας, η οποία ωστόσο, παρά την ταχύτατη κλιμάκωση, οδήγησε γρήγορα σε μια επαναξιολόγηση των συνθηκών καταλήγοντας στη έστω και προσωρινής διάρκειας συμφωνία της 11^{ης} Μαΐου με την Κίνα για αμοιβαία αναστολή των δασμών.¹

 Οι σχέσεις ΗΠΑ-Κίνας αποτυπώνονται σε ένα ευρύτερο γεωπολιτικό και γεωοικονομικό πλέγμα ζητημάτων ανταγωνισμού, κυριαρχίας και περιφερειακής επιρροής, το οποίο θα συνεχίσει να προκαλεί αναταράξεις στις σχέσεις μεταξύ των δύο υπερδυνάμεων

¹ Steven W. Mosher, "China blinked — and Trump clearly won the first round of his tariff war", *New York Post*, 17 Μαΐου 2025, <https://nypost.com/2025/05/17/opinion/china-blinked-and-trump-won-the-first-round-of-his-tariff-war/>.

Στην ουσία όμως, οι σχέσεις ΗΠΑ-Κίνας αποτυπώνονται σε ένα ευρύτερο γεωπολιτικό και γεωοικονομικό πλέγμα ζητημάτων ανταγωνισμού, κυριαρχίας και περιφερειακής επιρροής, το οποίο θα συνεχίσει να προκαλεί αναταράξεις στις σχέσεις μεταξύ των δύο υπερδυνάμεων σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο. Η εξαργύρωση της οικονομικής ισχύος ανταγωνιστικών προς τις ΗΠΑ κρατών σε στρατιωτική και διπλωματική ισχύ παράγει αναμφίβολα κρίσιμες προκλήσεις στον γεωπολιτικό χώρο. Δεδομένης της ιδιοσυγκρασίας του ιδίου του προέδρου Τράμπ, και του άμεσου περιβάλλοντος του, ο ενδεχόμενος κίνδυνος προέρχεται από την πιθανότητα οι ΗΠΑ να κινούνται στο διεθνές στερέωμα με γνώμονα την απαγκιστρωμένη από 'ιδεολογικές' προϋποθέσεις συναλλακτικότητα, δημιουργώντας έτσι ένα νέφος στρατηγικής ασάφειας το οποίο αφενός επιτρέπει ευελιξία και αξιοποίηση των παράθυρων ευκαιρίας από τις ΗΠΑ, αφετέρου όμως διασπείρει ένα έντονο αίσθημα ανασφάλειας και αβεβαιότητας ως προς τις σταθερές δεσμεύσεις των ΗΠΑ προς τους συμμάχους τους στους τομείς ασφαλείας.

Αναμφίβολα, θα είναι εξαιρετικά δύσκολο για τη διακυβέρνηση Τράμπ να αποδεσμευτεί ή να αγνοήσει ολοκληρωτικά την αναγκαιότητα παρουσίας και εμπλοκής των ΗΠΑ στον τομέα της παροχής και διατήρησης συνθηκών στρατιωτικής ασφάλειας. Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να υποθέσουμε ότι, εφόσον οι ΗΠΑ λογικά επιθυμούν να παραμείνουν η κυρίαρχη επιδραστική δύναμη στο διεθνές σύστημα, αν και όχι πλέον η μοναδική, οι ιδεολογικές προσεγγίσεις της εκάστοτε αμερικανικής ηγεσίας θα υποταχθούν αναγκαστικά στις πραγματικότητες του γεωπολιτικού ανταγωνισμού για τη διασφάλιση και διεύρυνση της ισχύος τους, διαφορετικά οι ΗΠΑ θα συρρικνωθούν και βαθμιαία θα περιοριστούν στον ρόλο του security vendor (πωλητή αμυντικών εξοπλισμών) δημιουργώντας ευκαιρίες για την κάλυψη των κενών στην παροχή ασφαλείας (security providers) από τα ενεργητικότερα και πιο φιλόδοξα ανταγωνιστικά κράτη. Επί της ουσίας, η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ υπό τη δεύτερη θητεία του Τραμπ θα πρέπει να διαχειριστεί μια σειρά χρόνιων και σημαντικών ζητημάτων γεωπολιτικής επιρροής και στρατιωτικής ασφαλείας τα οποία θα μπορούσαν να επηρεάσουν την παγκόσμια σταθερότητα.

Η έναρξη της θητείας Τραμπ το 2025 εγκαινίασε μια νέα συγκρουσιακή στροφή στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ έναντι της Κίνας. Η πολιτική προσέγγιση του προέδρου των ΗΠΑ υποκινείται από ένα μάλλον ακαθόριστο πλάνο για την εσωτερική ανασυγκρότηση της αμερικανικής βιομηχανίας, την εξισορρόπηση των εμπορικών ισοζυγίων, τον δραστικό περιορισμό των μη άμεσα ανταποδοτικών δημοσίων δαπανών (κυρίως για την άσκηση διεθνούς επιρροής) και την επιδίωξη αυξανόμενης αυτάρκειας στο διεθνές

σύστημα. Οι πρώτες κινήσεις το 2025 επιβεβαίωσαν τις προσδοκίες: σαρωτικοί δασμοί και αυστηρότεροι επενδυτικοί περιορισμοί σε συνάρτηση με μια εντεινόμενη ρητορική η οποία έχει ως φαινομενικό στόχο την ανατροπή του υφιστάμενου εμπορικού ανισοζυγίου στις σχέσεις ΗΠΑ-Κίνας και ΗΠΑ-ΕΕ. Επιπλέον, ο συναλλακτικός χαρακτήρας του ιδίου του προέδρου Τράμπ, όπως αυτός αντανακλάται στις σχέσεις ΗΠΑ-Ουκρανίας, με την συμφωνία περί απόδοσης του 50% των κερδών από την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου της τελευταίας², όσο και η προσέγγιση με το νέο και ιδιαίτερα αμφιλεγόμενο συριακό καθεστώς μέσω της άρσης κυρώσεων³, επιδεικνύουν μια κυνική και σχεδόν απολίτικη προσέγγιση στις εξωτερικές σχέσεις η οποία, αν δεν οδηγήσει σε μια πρόχειρη τακτοποίηση των ανοιχτών ζητημάτων, θα μπορέσει αν μη τι άλλο να αποφέρει κάποια βραχυπρόθεσμα αλλά πρακτικά οικονομικά οφέλη παρά την συνεχιζόμενη αστάθεια.

Ωστόσο, κάτω από τις οικονομικές πολιτικές κρύβεται ένα περίπλοκο πλέγμα εξαρτήσεων και ισορροπιών που ορίζεται ολοένα και περισσότερο από γεωπολιτικούς υπολογισμούς, στρατιωτικούς συσχετισμούς, περιφερειακές ευθυγραμμίσεις και

Κάτω από τις οικονομικές πολιτικές κρύβεται ένα περίπλοκο πλέγμα εξαρτήσεων και ισορροπιών που ορίζεται ολοένα και περισσότερο από γεωπολιτικούς υπολογισμούς

ανταγωνιστικά οράματα αναφορικά με το μελλοντικό καθεστώς στη κατανομή της διεθνούς ισχύος. Ως εκ τούτου, για την καλύτερη κατανόηση των αναταράξεων στις σχέσεις μεταξύ ΗΠΑ-Κίνας, θα πρέπει να επικεντρωθούμε στη μεγάλη εικόνα, και δη στις γεωπολιτικές και στρατιωτικές δυναμικές που διαμορφώνουν την τρέχουσα φάση του στρατηγικού ανταγωνισμού

μεταξύ των δύο αυτών κεντρικών δυνάμεων στο παγκόσμιο σύστημα.

‘Tarif Wars’: Ο Πόλεμος των Δασμών

Ως γνωστόν, στις αρχές του 2025 η κυβέρνηση Τραμπ εισήγαγε νέους δασμούς στις κινεζικές εισαγωγές, επικαλούμενος όχι μόνο τις διαμαρτυρίες για τη συνολική παράδοση της αμερικανικής οικονομίας στις κατά πολύ πιο οικονομικά συμφέρουσες

² Samya Kullab, “Ukraine and the US have finally signed a minerals deal. What does it include?”, *Associated Press*, 1 Μαΐου 2025, <https://apnews.com/article/ukraine-us-rare-earth-minerals-deal-8566241ea0e121a30437d845357055d8>.

³ Ravid Barak, “Trump announces U.S. will remove sanctions on Syria”, *AXIOS*, 13 Μαΐου 2025, <https://www.axios.com/2025/05/13/trump-syria-al-sharaa-meeting-saudi>.

κινεζικές πρώτες ύλες και προϊόντα, αλλά εκθέτοντας παράλληλα τους κινδύνους εθνικής ασφάλειας που διατρέχουν οι ΗΠΑ, ως απότοκο του κακόβουλου ρόλου της Κίνας έναντι των ΗΠΑ, με αναφορές κυρίως στην εμπλοκή της τελευταίας στο εμπόριο φαιντανύλης (fentanyl) και την ανάπτυξη τεχνολογιών που σχετίζονται με τη διεξαγωγή κυβερνο-επιθέσεων.⁴ Οι δασμοί συνδυάστηκαν επομένως με νέες απαγορεύσεις στις κινεζικές επενδύσεις σε τομείς, όπως η κβαντική πληροφορική, ενεργειακοί πόροι, οι ημιαγωγοί και τα κρίσιμα ορυκτά. Η δασμολογική αύξηση της τάξης του 20% από μέρους των ΗΠΑ (Μάρτιος 2025) σε όλες τις κινεζικές εισαγωγές οδήγησε, όπως ήταν αναμενόμενο το Πεκίνο στην άσκηση εμπορικών αντιποίνων με την επιβολή δασμών κυρίως στα αγροτικά προϊόντα των ΗΠΑ.⁵ Μέχρι τις 2 Απριλίου, οι ΗΠΑ εφάρμοσαν δασμούς 54% στα κινεζικά προϊόντα, ωθώντας την Κίνα να αυξήσει τους δασμούς της στο 84% στις 9 Απριλίου, με τις ΗΠΑ να απαντούν με μια εξωφρενική αύξηση στο επίπεδο του 145% επί των κινεζικών εισαγωγών. Το ράλι δασμών οδήγησε παράλληλα την Κίνα στην επιβολή μέτρων ελέγχου στην εξαγωγή σπάνιων γαιών, επηρεάζοντας τις αμερικανικές βιομηχανίες που εξαρτώνται απ' αυτά τα υλικά.

Πράγματι, η επιθετική δασμολογική πολιτική δίχως εξασφάλιση εναλλακτικών προμηθειών προς αναπλήρωση των εμπορικών διαθεσιμοτήτων, αλλά και χωρίς την άμεση προπαρασκευή για την επαναδραστηριοποίηση της αμερικανικής βιομηχανίας δεν θα μπορούσε σε καμιά περίπτωση να θεωρηθεί ως βιώσιμη μακροχρόνια στρατηγική και έτσι προφανώς εντάσσεται σε μια μάλλον πιο στοχευμένη διαπραγματευτική διαδικασία. Άλλωστε, η εξώθηση στα άκρα και η αξιοπιστία της απειλής για την επιδίωξη του μέγιστου οφέλους, αποτελεί θεμελιώδη διαπραγματευτική αρχή.

 Οι επικριτές του Τράμπ θεωρούν το όλο εγχείρημα ως μια στρατηγική αποτυχία της διοίκησης, καθώς τα δομικά ζητήματα στις εμπορικές σχέσεις Κίνας-ΗΠΑ συνεχίζονται, προβάλλοντας έτσι τον φόβο ότι αυτού του είδους οι τακτικισμοί υπονομεύουν την αξιοπιστία των ΗΠΑ

⁴ Tom Norton, "Why Fentanyl Led to Trump's China Tariffs", *Newsweek*, 7 Μαρτίου 2025, <https://www.newsweek.com/why-fentanyl-led-trumps-china-tariffs-2041294>.

⁵ White & Case LLP, "China Retaliates with Tariffs and Non-Tariff Measures in Response to Trump's Additional Tariffs." *White & Case*, 4 Μαρτίου 2025, <https://www.whitecase.com/insight-alert/china-retaliates-tariffs-and-non-tariff-measures-response-trumps-additional-tariffs>.

Παρά την επιθετική στάση του Τράμπ, οι ΗΠΑ συμφώνησαν εν τέλει σε αναστολή της δασμολογικής πολιτικής διάρκειας 3 μηνών, μειώνοντας τους δασμούς στο χαμηλό μέσο όρο του 20% και αναστέλλοντας παράλληλα τα αντίποινα της Κίνας.⁶ Αδιαμφησβήτητα, η κίνηση αυτή επιδίωξε να αμβλύνει τις εσωτερικές οικονομικές πιέσεις, να σταθεροποιήσει τις αγορές, και να απαλλάξει την οικονομία των ΗΠΑ από πιθανά φαινόμενα ασφυξίας. Ωστόσο, η συμφωνία φαίνεται να σηματοδοτεί μια περιορισμένης μεν, αλλά καίριας από ψυχολογικής άποψης, τακτική επιτυχία. Με την δέσμευση της Κίνας για αύξηση προμηθειών στα αμερικανικά γεωργικά και ενεργειακά προϊόντα και με την συνολική αποκλιμάκωση των δασμών σε επίπεδα τα οποία πράγματι επιφέρουν μια μικρή εξισορρόπηση στο ισοζύγιο συναλλαγών (30% δασμοί στα Κινεζικά προϊόντα έναντι 10% στα Αμερικανικά), σε συνδυασμό με την επίτευξη συμφωνίας με το Ηνωμένο Βασίλειο αλλά και με τα όχι ευκαταφρόνητα deals με την Σαουδική Αραβία, το Κατάρ και τα ΗΑΕ⁷, ο πρόεδρος Τράμπ μπορεί να ισχυριστεί ότι η πολιτική των δασμολογικών σοκ και της επιθετικής διεκδίκησης επιφέρει αποτελέσματα.⁸ Ωστόσο, οι επικριτές του Τράμπ θεωρούν το όλο εγχείρημα ως μια στρατηγική αποτυχία της διοίκησης, καθώς τα δομικά ζητήματα στις εμπορικές σχέσεις Κίνας-ΗΠΑ συνεχίζονται, προβάλλοντας έτσι τον φόβο ότι αυτού του είδους οι τακτικισμοί υπονομεύουν την αξιοπιστία των ΗΠΑ και θα οδηγήσουν σε ένα μαραθώνιο εμπορικών διαπραγματεύσεων με εξάρσεις και παύσεις.⁹

Πρώτον, θα ήταν αφέλες να θεωρήσουμε ότι η διατήρηση των αστρονομικών κυρώσεων θα μπορούσε να προκαλέσει μια άμεση και ριζική οικονομική αποσύνδεση (economic decoupling) της οικονομίας των ΗΠΑ.¹⁰ Παράλληλα, θα ήταν μάλλον άστοχο να θεωρήσουμε ότι τα σημαντικά εμπορικά ζητήματα, όπως η παροχή κρατικών επιδοτήσεων της Κινεζικής κυβέρνησης σε στρατηγικές βιομηχανίες (π.χ. χάλυβας, ηλιακούς συλλέκτες, ημιαγωγούς), οι κρατικοί περιορισμοί επενδύσεων σε τομείς, όπως τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, η υγεία, και το cloud computing, αλλά και σειρά ζητημάτων που αφορούν προϋποθέσεις μεταφοράς και χρήσης προϊόντων τεχνολογίας (όπως η κλοπή πνευματικών-εμπορικών δικαιωμάτων, δηλαδή η παραγωγή κινεζικών

⁶ Huileng Tan and Norman Redmond, "China and US have agreed to slash tariffs for 90 days", *Business Insider*, 13 Μαΐου 2025, <https://www.businessinsider.com/us-china-trade-deal-agreement-slash-trump-tariffs-2025-5>.

⁷ "Trillions in Great Deals Secured for America Thanks to President Trump", *The White House*, 16 Μαΐου 2025, <https://www.whitehouse.gov/articles/2025/05/what-they-are-saying-trillions-in-great-deals-secured-for-america-thanks-to-president-trump/>.

⁸ Rachel Wearmouth, "US and UK strike trade deal as Trump slashes tariffs on British steel and cars", *ABC*, 8 Μαΐου 2025, <https://www.abc.net.au/news/2025-05-09/us-uk-trade-deal-steel-cars/105271332>.

⁹ Reshma Kapadia, "U.S.-China Tariff Pause Is Just the Start of a Trade-Talk Marathon", *Barron's*, 17 Μαΐου 2025, <https://www.barrons.com/articles/u-s-china-tariff-what-next-ff2bedd0>.

¹⁰ "U.S.-China Relations: The Risks of Economic Decoupling." *Council on Foreign Relations*, Ιανουάριος 2025, <https://www.cfr.org/us-china-relations-economic-decoupling>.

‘απομιμήσεων’)¹¹, θα μπορούσαν να αντιμετωπισθούν με την απλή αύξηση εμπορικών κυρώσεων, παρά το γεγονός ότι η κινεζική αντιπροσωπεία υποσχέθηκε να λάβει μέτρα για να ανοίξει τον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της στις αμερικανικές εταιρείες και να βελτιώσει την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας των ΗΠΑ, ιδιαίτερα σε τομείς όπως τα φαρμακευτικά προϊόντα, οι γεωγραφικές ενδείξεις, τα εμπορικά σήματα και η επιβολή της νομοθεσίας έναντι πλαστών αγαθών. Άλλωστε, οι όποιες κυρώσεις ή ακόμα και η καθολική απαγόρευση των κινεζικών προϊόντων αθέμιτου ανταγωνισμού, θα εμπεριείχε το ρίσκο λήψης πολύ περισσότερο επώδυνων αντιποίνων από πλευράς της Κίνας σε τομείς που κρίνονται ως απαραίτητοι ακόμα για την αμερικανική οικονομία. Επομένως, η κυβέρνηση Τράμπ είναι αναγκασμένη, τουλάχιστον επί του παρόντος, να σταθμίσει το κόστος-όφελος στις σχέσεις της με την Κίνα, εντός ενός πραγματιστικού πλαισίου. Η επιθετική στάση της διοίκησης Τράμπ σηματοδότησε, ωστόσο, την ισχυρή βούληση της νέας διοίκησης να εξωθήσει σε μια επαναδιαπραγμάτευση (recalibration) ενός τουλάχιστον τμήματος των εμπορικών σχέσεων.

Δεύτερον, μια παρατεταμένη εσωτερική κρίση της αμερικανικής αγοράς, συνοδευόμενη από την υποτίμηση του δολαρίου, θα δημιουργούσε παράλληλα βαθύ ρήγμα και απώλειες στην κινεζική χρηματαγορά. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Κίνα κατέχει ομόλογα αξίας περίπου 800 δις επί του αμερικανικού χρέους (treasury bonds) και φυσικά επιθυμεί δίχως αμφιβολία να αποφύγει τον πολύ υπαρκτό κίνδυνο υποτίμησης του δολαρίου ως αποτέλεσμα της έκθεσης της στα αμερικανικά ομόλογα. Η επιθυμία της Κίνας να αποφύγει τον οικονομικό ‘αυτοπυροβολισμό’ εξ αιτίας της συντήρησης μιας παρατεταμένης κρίσης παρέχει αναμφίβολα ένα διαπραγματευτικό asset στις ΗΠΑ. Εάν συνυπολογίσουμε σε αυτά τις δημογραφικές πιέσεις που δέχεται η Κίνα, την αποδυνάμωση της εσωτερικής αγοραστικής δύναμης, κυρίως στην αγορά ακινήτων, και την σχεδόν ολοκληρωτική εξάρτηση από τις εξαγωγές θα διαπιστώσουμε ότι σχηματίζεται ένα πολύ πιο περίπλοκο πλαίσιο σχέσεων εξάρτησης μεταξύ των δυο κεντρικών δυνάμεων και των συμμάχων τους. Δεν θα πρέπει, λοιπόν, να αγνοούμε το πλέγμα της πολύπλοκης αλληλεξάρτησης στο παγκόσμιο οικονομικό και κυρίως χρηματοπιστωτικό σύστημα. Την ίδια ή και περισσότερη σημασία έχουν οι γεωπολιτικές παράμετροί στην διαμόρφωση των σχέσεων ΗΠΑ-Κίνας, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν τον έλεγχο εμπορικών διαδρόμων, την σύναψη συμμαχιών, τον ρόλο αμφιταλαντευόμενων κρατών σε ένα πολυκεντρικό σύστημα, και των συστημάτων προμηθειών τα οποία διαταράσσονται συνολικά από μια κρίση, έστω και τεχνητή.

¹¹ Doherty, David, "China's Growing Role in Technology and the Threat to U.S. Firms." *The Washington Post*, Μάιος 2025, <https://www.washingtonpost.com/technology/china-us-trade>.

Γεωπολιτικές Προεκτάσεις στον Ανταγωνισμό ΗΠΑ-Κίνας

Οι δύο κρατικές (υπερ)δυνάμεις δεν ανταγωνίζονται απλώς για το μερίδιο αγοράς σε μια αμιγώς εμπορικά ανταγωνιστική σχέση. Όπως οι ΗΠΑ, έτσι και η Κίνα επιχειρεί να διαμορφώσει οικονομικά συστήματα εξάρτησης και ασφαλείς διαδρόμους, όπως το Belt and Road Initiative, τα οποία θα διασφαλίζουν μακροχρόνιες δεσμεύσεις και θα περιορίζουν την έκθεση σε απροσδόκητους κινδύνους, μετατρέποντας έτσι την οικονομική διεύθυνση σε εργαλείο γεωπολιτικής μόχλευσης για την αντικειμενική και συνολική αύξηση της Κινεζικής ισχύος.¹² Στην καλύτερη περίπτωση, και παρά τις ασάφειες, μπορεί να υφίσταται μια ευρύτερη στρατηγική λογική στο 'μυαλό' της ηγεσίας Τράμπ: εν αναμονή ενός παρατεταμένου γεωπολιτικού ανταγωνισμού ή ακόμη και μελλοντικών συγκρούσεων, ο πρόεδρος Τραμπ επιχειρεί να ανακτήσει ένα ικανό βαθμό αυτάρκειας ο οποίος θα καταστήσει τις ΗΠΑ λιγότερο εκβιάσιμες, εκτεθειμένες και εξαρτώμενες από αλλότρια και συνήθως ανταγωνιστικά συμφέροντα και επιδιώξεις, τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε ραγδαία ανατροπή των ισορροπιών ισχύος και στην σταδιακή συρρίκνωση του αμερικανικού αποτυπώματος στην παγκόσμια πολιτική.

Ενώ ο οικονομικός ανταγωνισμός συχνά κυριαρχεί στην συζήτηση, οι διαστάσεις ασφαλείας στις σχέσεις ΗΠΑ-Κίνας καθορίζονται ολοένα και περισσότερο από το διεθνές στρατηγικό τοπίο. Ο έλεγχος των εμπορικών διαδρόμων και των στενών διέλευσης στην Νότια Σινική Θάλασσα και τον Ινδό-Ειρηνικό, το πλέγμα στρατιωτικών και αμυντικών συμμαχιών, ο ανταγωνισμός στον κυβερνοχώρο και η γενικότερη διεύρυνση της στρατηγικής επιρροής αποτελούν τις πιο ουσιαστικές και κρίσιμες διαστάσεις στις σχέσεις μεταξύ των δυο κρατών. Καταρχάς, στο επίκεντρο του ανταγωνισμού ΗΠΑ-Κίνας παρατηρείται μια ευρύτερη σύγκρουση στρατηγικών οραμάτων. Οι Ηνωμένες Πολιτείες, με την παγκόσμια στρατιωτική τους παρουσία και τα συστήματα συμμαχίας τους σε

Όπως οι ΗΠΑ, έτσι και η Κίνα επιχειρεί να διαμορφώσει οικονομικά συστήματα εξάρτησης και ασφαλείς διαδρόμους, όπως το Belt and Road Initiative, τα οποία θα διασφαλίζουν μακροχρόνιες δεσμεύσεις και θα περιορίζουν την έκθεση σε απροσδόκητους κινδύνους, μετατρέποντας έτσι την οικονομική διεύθυνση σε εργαλείο γεωπολιτικής μόχλευσης

¹² Freeman, Christopher. "Belt and Road Initiative: U.S.-China Competition and Global Influence", *The Economist*, Μάιος 2025, <https://www.economist.com/belt-and-road-initiative-china>.

Ευρώπη, Μέση Ανατολή, Νότιο-ανατολική Ασία και Ινδό-Ειρηνικό κατόρθωσαν σε σημαντικό βαθμό να διαμορφώσουν ένα πλέγμα σχέσεων που διασφαλίζει πρόσβαση και επιρροή, διασφαλίζοντας έτσι για δεκαετίες τον ηγεμονικό τους ρόλο στο διεθνές σύστημα. Η Κίνα, αντίθετα, αντιλαμβάνομενη την αναχωρητικότητα, αστοχίες και διστακτικότητα της Αμερικανικής πολιτικής να επιβληθεί στην επίλυση περιφερειακών ζητημάτων, και τροφοδοτούμενη από τον αστρονομικό δείκτη ανάπτυξης και την απουσία εσωτερικών προσκομμάτων, στοχεύει σε μια αναδιαμόρφωση του διεθνούς συστήματος η οποία θα αντικατοπτρίζει καλύτερα τα σύγχρονα μεγέθη ισχύος, τις φιλοδοξίες και τις μεταβολές στην κατανομή επιρροής σε παγκόσμιο επίπεδο, επιβεβαιώνοντας τον εαυτό της ως παγκόσμια υπερδύναμη. Ενώ όμως οι Ηνωμένες Πολιτείες εξακολουθούν να διατηρούν περίπου 750 στρατιωτικές βάσεις σε περισσότερες από 80 χώρες, συμπεριλαμβανομένων της Ιαπωνίας, της Νότιας Κορέας, του Γκουάμ και των Φιλιππίνων, η Κίνα, αν και δεν διατηρεί ένα συγκρίσιμο δίκτυο υπερπόντιων βάσεων, εντούτοις αναπτύσσει διαρκώς το δίκτυο επιρροής της έχοντας εκσυγχρονίσει τον στρατιωτικό της βραχίονα και επενδύοντας ταυτόχρονα σε έργα υποδομής στον Ινδό-Ειρηνικό, όπως σε λιμάνια στη Σρι Λάνκα, το Πακιστάν και τη Νοτιοανατολική Ασία, αυξάνοντας την οικονομική και στρατηγική της εμβέλεια και ενισχύοντας σημαντικά τις δυνατότητες προβολής ισχύος, κυρίως στο θαλάσσιο χώρο της Σινικής, με επίκεντρο την Ταϊβάν και στον Ευρασιατικό διάδρομο.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες εξακολουθούν να διατηρούν περίπου 750 στρατιωτικές βάσεις σε περισσότερες από 80 χώρες, συμπεριλαμβανομένων της Ιαπωνίας, της Νότιας Κορέας, του Γκουάμ και των Φιλιππίνων, η Κίνα, αν και δεν διατηρεί ένα συγκρίσιμο δίκτυο υπερπόντιων βάσεων, εντούτοις αναπτύσσει διαρκώς το δίκτυο επιρροής της έχοντας εκσυγχρονίσει τον στρατιωτικό της βραχίονα

Ομολογουμένως, ο αχανής Ινδό-Ειρηνικός χώρος έχει γίνει το επίκεντρο του ανταγωνισμού ΗΠΑ-Κίνας. Ειδικότερα όμως, η Σινική Θάλασσα αποτελεί το κρίσιμο σημείο ανάφλεξης, όπου οι επικαλυπτόμενες εδαφικές διεκδικήσεις μεταξύ Κίνας και γειτονικών κρατών αυξάνουν συχνά τις εντάσεις.¹³ Η Κίνα διεκδικεί σχεδόν όλη την Σινική Θάλασσα ως δική της 'Γαλάζια Πατρίδα', μέσω των στενών της οποίας διέρχεται το 1/3 της παγκόσμιας εμπορικής κίνησης, έναντι δυνητικών θαλάσσιων χώρων του Βιετνάμ,

¹³ "The South China Sea and the U.S.-China Military Tensions.", *The Diplomat*, Φεβρουάριος 2025, <https://thediplomat.com/2025/02/south-china-sea-us-china-military-tensions>.

των Φιλιππίνων και της Μαλαισίας. Ενώ όμως οι κινεζικοί ισχυρισμοί απορρίπτονται από το διεθνές δίκαιο (UNCLOS), η Κίνα συνεχίζει να τους επιβάλλει και να τους εμπεδώνει de facto, όπως με την κατασκευή και στρατιωτικοποίηση τεχνητών νησιών στον εκτεινόμενο θαλάσσιο χώρο, νότια της Κίνας συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης πυραύλων εδάφους-αέρος και συστημάτων ραντάρ. Για τις ΗΠΑ, οι επεκτατικές αξιώσεις της Κίνας όχι μόνο προβάλλουν μια άμεση πρόκληση για τους διεθνείς κανόνες της ελευθερίας ναυσιπλοΐας αλλά ενέχουν τον κίνδυνο συνολικής επικράτησης στον Ινδικό, δια της καθυποτάξεως ή ομηρείας των γειτονικών κρατών.

Αναφορικά με το ζήτημα της κινεζικής επεκτατικότητας, η διακυβέρνηση Τραμπ κληρονόμησε δυο πλαίσια πιθανής ανάσχεσης των κινεζικών δράσεων στην περιοχή: το

Αναφορικά με το ζήτημα της κινεζικής επεκτατικότητας, η διακυβέρνηση Τραμπ κληρονόμησε δυο πλαίσια πιθανής ανάσχεσης των κινεζικών δράσεων στην περιοχή: το σύμφωνο ασφαλείας AUKUS (Ηνωμένο Βασίλειο – ΗΠΑ- Αυστραλία) και τον τετραμερή διάλογο για την ασφάλεια (QUAD) που περιλαμβάνει την Ινδία, την Ιαπωνία και την Αυστραλία

σύμφωνο ασφαλείας AUKUS (Ηνωμένο Βασίλειο – ΗΠΑ- Αυστραλία) και τον τετραμερή διάλογο για την ασφάλεια (QUAD) που περιλαμβάνει την Ινδία, την Ιαπωνία και την Αυστραλία. Τα δύο πλαίσια θέτουν ως στόχο την διαμόρφωση μια στρατηγικής εταιρικής σχέσης για την προώθηση ενός «ελεύθερου και ανοιχτού Ινδο-Ειρηνικού» και την ανάσχεση της κινεζικής διεισδυτικότητας. Παράλληλα, διατηρεί εξαιρετικά σταθερές διμερείς περιφερειακές συμμαχίες με την Νότια Κορέα, την Ιαπωνία και τις Φιλιππίνες. Η εστίαση του Τραμπ στις αμυντικές

δαπάνες μπορεί να αποτελέσει εφελτήριο για την ενίσχυση τις περιφερειακής αποτροπής και για αυτό δεν θα αποτελούσε έκπληξη η άσκηση πιέσεων προς συμμάχους, όπως η Ιαπωνία, η Νότια Κορέα και η Αυστραλία να επωμιστούν μεγαλύτερο μέρος του περιφερειακού αμυντικού βάρους.

Ωστόσο, ο σκεπτικισμός του Τράμπ απέναντι στους πολυμερείς θεσμούς και τις συμμαχίες μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τον συντονισμό με τους εταίρους. Μια μονομερής προσέγγιση, όπως οι διαπραγματεύσεις για την ανάπτυξη στρατευμάτων ή οι συμβιβασμοί στη συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας θα μπορούσαν να δημιουργήσουν τριβές. Η προσέγγιση του Τραμπ τείνει να ευνοεί τις διμερείς συμφωνίες έναντι των πολυμερών πλαισίων, δίνοντας συχνά έμφαση στις οικονομικές συνεισφορές έναντι της στρατηγικής συνοχής. Ενώ αυτό θα μπορούσε να επιβαρύνει τις υπάρχουσες

συμμαχίες, θα μπορούσε επίσης να ανοίξει χώρο για την ανάπτυξη ad hoc συνασπισμών που βασίζονται σε συγκεκριμένα ζητήματα, ιδίως εκείνων που επικεντρώνονται στον περιορισμό της ναυτικής επέκτασης της Κίνας. Για τον Τράμπ, η ενδεχόμενη ανάπτυξη ενός περιφερειακού δικτύου ασφάλειας με λιγότερες εξαρτήσεις από τις ΗΠΑ στο πεδίο θα μπορούσε να αποτελέσει επιλογή που συνάδει με την ιδιοσυγκρασία του, δηλαδή με την μείωση της αμερικανικής εμπλοκής ως πάροχου ασφαλείας και τον επωμισμό των αμυντικών βαρών από τους άμεσα απειλούμενους. Αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως 'διπλωματία της συναλλακτικής άμυνας' μέσω της επέκτασης των πωλήσεων αμερικανικών όπλων και της ταυτόχρονης μείωσης της αμερικανικής παρουσίας στο πεδίο ως μοχλός για την οικοδόμηση εξάρτησης και επιρροής σε χώρες όπως η Ινδονησία, οι Φιλιππίνες και η Μαλαισία και συντήρησης των σχέσεων με τους παραδοσιακούς εταίρους.

● Για τον Τράμπ, η ενδεχόμενη ανάπτυξη ενός περιφερειακού δικτύου ασφάλειας με λιγότερες εξαρτήσεις από τις ΗΠΑ στο πεδίο θα μπορούσε να αποτελέσει επιλογή που συνάδει με την ιδιοσυγκρασία του, δηλαδή με την μείωση της αμερικανικής εμπλοκής ως πάροχου ασφαλείας και τον επωμισμό των αμυντικών βαρών από τους άμεσα απειλούμενους.

Η στρατιωτική κλιμάκωση, ιδιαίτερα στην Ταϊβάν, παραμένει κρίσιμος κίνδυνος. Το στενό της Ταϊβάν παραμένει το πιο επικίνδυνο σημείο ανάφλεξης στον ανταγωνισμό ΗΠΑ-Κίνας. Η Κίνα βλέπει την Ταϊβάν ως αποσχισθείσα επαρχία και στα πλαίσια του 'One China Doctrine' δεν έχει αποκλείσει τη χρήση βίας για την επανένωση. Η υποστήριξη των ΗΠΑ στην Ταϊβάν εκλαμβάνεται από την Κίνα ως μια χρόνια πρόκληση, η οποία, αν μη τι άλλο έχει οδηγήσει σε συχνές αλλά ακόμα περιορισμένες εντάσεις, αυξάνοντας όμως το ρίσκο κλιμάκωσης σε μια ευρύτερη στρατιωτική σύγκρουση.¹⁴ Ωστόσο, Ο Τράμπ τείνει να βλέπει την εξωτερική πολιτική μέσα από ένα οικονομικά χρησιμοθηρικό πρίσμα που βασίζεται στο οικονομικό όφελος, την συναλλακτικότητα, και τη μονομέρεια. Ενώ η Ταϊβάν μπορεί να αποτελέσει διαπραγματευτικό asset προώθησης της αμερικανικής στρατηγικής πίεσης και επιρροής για ανάσχεση των Κινεζικών γεωπολιτικών φιλοδοξιών, ο κίνδυνος ο πρόεδρος Τραμπ να θεωρήσει την Ταϊβάν ως 'διαπραγματεύσιμη' στο πλαίσιο μιας «μεγάλης συμφωνίας» με το Πεκίνο, ιδίως εάν πιστεύει ότι οι

¹⁴ Zhang, Yun. "U.S. Military Support to Taiwan: Risks of Escalation." *Reuters*, Απρίλιος 2025, <https://www.reuters.com/US-military-taiwan-risks-escalation>.

παραχωρήσεις από την Κίνα (π.χ. στο εμπόριο) θα ωφελούσαν την εγχώρια πολιτική του θέση είναι υπαρκτός.

Ενώ η Ταϊβάν μπορεί να αποτελέσει διαπραγματευτικό asset προώθησης της αμερικανικής στρατηγικής πίεσης και επιρροής για ανάσχεση των Κινεζικών γεωπολιτικών φιλοδοξιών, ο κίνδυνος ο πρόεδρος Τραμπ να θεωρήσει την Ταϊβάν ως 'διαπραγματεύσιμη' στο πλαίσιο μιας «μεγάλης συμφωνίας» με το Πεκίνο, ιδίως εάν πιστεύει ότι οι παραχωρήσεις από την Κίνα (π.χ. στο εμπόριο) θα ωφελούσαν την εγχώρια πολιτική του θέση είναι υπαρκτός.

Συμπερασματικά, παρόλη την επιθετική διεκδικητικότητα της ηγεσίας Τράμπ, γίνεται αντιληπτό ότι η όποια επανεκκίνηση της αμερικανικής βιομηχανίας και ενδυνάμωση της εγχώριας παραγωγής απαιτούν ένα περιβάλλον σταθερότητας μέσω της σταδιακής αναπροσαρμογής των σχέσεων μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας παρά την αμοιβαία δυσπιστία, τις αντικρουόμενες γεωστρατηγικές επιδιώξεις και την ιδεολογική απόκλιση μεταξύ των δύο κρατών. Ο ίδιος ο πρόεδρος Τράμπ χαρακτηρίζεται αναμφίβολα από την προτίμηση της εμπορικής συνναλακτικότητας, την μεγαλοστομία - με στόχο τον εντυπωσιασμό - και την ροπή προς τον αυταρχισμό, αλλά και από μια προφανή ιδεολογικοπολιτική ελαστικότητα, στοιχεία τα οποία δημιουργούν, δυστυχώς, συνθήκες αβεβαιότητας για το στρατηγικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κινηθεί η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ. Αυτή όμως η διαπίστωση δεν αποκλείει μια βαθμιαία προσαρμογή της αμερικανικής πολιτικής στις βασικές απαιτήσεις επιβίωσης και κυριαρχίας στο διεθνές σύστημα. Οι ανησυχίες για μια διαφαινόμενη αμερικάνικη αναχωρητικότητα από τα κρίσιμα διεθνή τεκταινόμενα, ή ακόμα και για την πιθανότητα συμβιβασμού με αναθεωρητικές πρακτικές στο διεθνές σύστημα είναι δικαιολογημένες, ωστόσο, η πραγματικότητα των ανταγωνιστικών σχέσεων εξαναγκάζει, ως ένα βαθμό, μια στοιχειώδη συνέχεια στην αμερικανική εξωτερική πολιτική, με την παρουσία και εμπλοκή των ΗΠΑ σε ζητήματα κρίσιμης σημασίας.